

НАША ПОШТА

NAŠA POŠTA

САДРЖАЈ

Spomenik Edisonu. — Управа пошта и стручна литература. — Pošta (njene funkcije) u privredi i pravu. — Из прошлости — Одјек турско-аустријске телеграфске конвенције од 1857 год. — Чековни промет. — Са скупштинске трибине. — Прва југословенска радио изложба. — Стручњаци. — — Главна поштанска гаража. — Персонална питања. — Женско особље у п. т. служби. — Трезвеност. — Организације. — Читуља: Трајко Јовановић. Др. Рикард Лерх. Спасоје Радубовић. — Pregled štampe. — Нове књиге. — Конкурси „Наше поште“.

БЕОГРАД

KRUNSKA 29

Sveska 116

april 1934

Osnovana 1912

НАША ПОШТА излази сваког месеца.

Претплата: 40 д. за годину, 20 д. за пола године.
Шаље се Администрацији „Наше поште“ преко Пошт. штедионице на чековни рачун бр. 53.888.

СОКРАТ О СРЕЋИ

Без разговора са човеком тешко је утврдити да ли је он добар или рђав човек. А само добар човек може бити трајно срећан, а рђав мора бити несрећан.

KONKURSI „NAŠE POŠTE“

Na poslednje konkurse XIII, XIV, XV, XVI i XVII još nismo dobili odgovore. Znak apatije. Treba probuditi duhove. Stručna literatura tome utire put.

IZ UREDNIŠTVA

G. d-r *Šoć* je izabran za generalnog sekretara Društva za proučavanje istorije Crne Gore koje je osnovao, u Beogradu i na Cetinju, zajedno sa prijateljima — grupom pisaca i intelektualaca iz Crne Gore.

G. *Šoć* je održao, 20 februara, u prostorijama „Života i rada“, u Beogradu, predavanje o ekonomskoj krizi i njenom lečenju. Predavanje je otštampano.

SPOMENIK EDISONU

Međunarodno društvo „Edison“ u Njujorku odlučilo je da privatnom inicijativom podigne veliki spomenik američkom pronalazaču Tomasu Edisonu. Spomenik će se podići u West-Orange-u, gde se nalaze i danas Edisonove velike laboratorije. Prema projektu ovaj Edisonov spomenik bi bio visok 100 metara i napravljen od belog mermera. Spomenik će koštati oko 2 miliona dolara. Na dan otkrića spomenika — nije tačno još utvrđeno — sve fabrike i radionice u Sjedinjenim Američkim Državama obustaviće rad. (O Edisonu smo objavili napise u sveskama za avgust i decembar 1931.)

УПРАВА ПОШТА И СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА

Наш часопис није потекао од богатства ни за богатство. Тако је и обновљен 1930 г., онда кад читава струка није имала, у престоници, слободног гласила. *Наша пошта* је истакла своју мисију: побољшање и препород струке. Она је покренула многа крупна и деликатна питања, од којих је зависила будућност струке и особља. На том путу није зазирала од тога, да ли ће се некоме допасти или не? — Јавност не зна које је све борбе требало издржати и тешкоће пребродити, а да застава не буде повијена. Општа криза се придружила свим тим тешкоћама. Криза која је онемогућила и многе велике књижевне и политичке листове. Многи од њих спасени су једино помоћу субвенције.

Један од најбољих стручних часописа у нашој земљи — „Савремена општина“, орган Савеза градова Краљевине Југославије, којему је власник и уредник г. д-р Милосав Стојадиновић, народни посланик, вели:

„За разлику од других напреднијих земаља, где су стручни часописи обилно потпомогнути, па самим тим и у могућности да створе далеко бољу организацију свога пословања, у нас су они, мање више, упућени на самопомоћ и жртве оних који се жртвују до пуног самоодрицања. Отуда никакво чудо ако се стручни часописи гасе истом брзином којом се и појављују, готово филмски, да би се опет у континуитету идеја и борбе, која по некој несхватљивој фаталности дражи појединце, наставила иста игра напора и страдања.

Нигде веће потребе за стручним часописима, а нигде мање изгледа за њихово одржавање него у нас, где је усавршавање појелиних струка и јавне службе животна потреба народа. Та упадљива дисхармонија између стварних потреба наших за стручним часописима и нежељене равнодушности оних којима су такви часописи потребни, означава читав проблем, веома тежак и сложен у исто време.

Општине су се обилно користиле и користе часописом али — оне не одговарају радо својим обавезама. Тиме се објашњава и друга не мање парадоскална појава, да часопис не дугује ништа општинама али зато општине дугују часопису. „Савремена општина“ испуњавала је свој моралан дуг за све време од пуних осам година, докле су општине увек остале на дугу, и ако су га могле ликвидирати без много тешкоћа.

Одржавање комуналног часописа претставља такође један од не мање важних комуналних задатака, чији је значај утолико већи уколико се више оскудева у комуналној литератури, као што је то, на жалост, још увек случај са нашом земљом.

Нема ни једне гране комуналног деловања а да није нашла своју правилну обраду у „Савременој општини“ која је уз то дала потстрека за безброј корисних иницијатива. Као ванпартиски лист она је успела да окупи око себе знатан број угледних сарадника из свих крајева и свих друштвених редова; успела је да оживи и оне проблеме који се до њене појаве нису ни постављали, а тако исто и да пробуди интересовање широких слојева и појединаца за ствар комуналног напретка, па чак и оних који нису раније ни наслућивали велики преокрет на овом пољу.

„Савремена општина“ успела је не само да се одржи као стручан часопис него да се и афирмира у нашем јавном животу, обогативши несумњиво нашу стручну литературу једном по све новом али у толико више значајном граном духовног стваралаштва. На томе путу она ће истрајати!“

Ово исто што „Савремена општина“ поручује општинама, и ми поручујемо поштама и њином особљу. Наша пошта се одржава личним напором и жртвама уредништва као и претплатом једног броја трезвених и напредних п. т. службеника. Место помоћи - као у другим струкама - да часопис дјелује са још већим успехом, Управа пошта је одлучила, 8 марта о. г., да „почев од 1 априла 1934, откупује за потребе библиотеке свега три примерка „Наше поште“! Ето помоћ Управе нашем часопису и преко њега нашој стручној литератури. То је из реда схваћања и стања који доприносе да је ход напретку п. т. струке још једнако успорен, укочен. Али струка и њено особље су живи. Као

такви, они ће и коракнути напред. У њиховој улози и животној снази наћи ће за то гаранцију.

Дотле, позивамо особље да „Нашу пошту“ одржи својом *прешпашом*, а дужници да измире дуг. Тиме ће обезбедити себи и својој професији *слободан часопис* — *тврђаву* која утире пут бољој и светлијој будућности.

POŠTA NJENE FUNKCIJE U PRIVREDI I PRAVU

— 18 —

Radi supsidijarne primjene norma trgovačkog prava, moglo bi se eventualno otpremanje telegrama smatrati (ne samostalnim, nego) pomoćnim trgovačkim poslom prema § 260 hrv. trgov. zak., čl. 273 austr. trgov. zak. i § 284 bos. hercegov. trgov. zakona.

U teoriji je kontraverzno (sporno), da li je pošta trgovac ili ne. Smatra se ispravnijim stajalište prema kojemu se pošta ne smatra trgovcem (Dambach, Politzer Gosack, i dr.) jer načelno vrši poslove bez svake namjere na dobitak, koji je inače karakterističan za svakoga pravog trgovca, i jer je država preuzela u svoje ruke obavljanje poštanskih poslova u općem (javnom) interesu. Državna pošta ne smatra se trgovcem i ako se bavi stalno (obrtimično) vozarskim poslovima koji se tiču otpreme vijesti (pisama, paketa) i ljudi. Prema dr. Rudolfu Polaku razvilo se savremeno specijalno poštansko pravo upravo pod utjecajem načela, da je kod pošte ideja o općoj koristi prevladala nad fiskalnom idejom i težnjom za dobitkom. Iz pomenutih razloga ne može se pošta smatrati jednostavnim otpremnikom (spediterom) ni ako otpremu preuzetih dobara vrši preko željeznice, jer spediter je trgovac po svojoj radnji (obrtu). Radi toga pravnog položaja pošte ne preporučuje se, da se lice, koje se služi poštanskim uredbama, označuje izrazom „poslovni prijatelj“ ili „mušterija“; taj izraz mogao bi se izuzetno upotrijebiti ondje gdje pošta obavlja posve bankovne poslove kao primjerice u poštanskom čekovnom prometu.

U ovu skupinu spadaju dalje:

ugovor o polasku kazališta, koji pretstavlja ugovor koji se sklapa u masama tako, da u mnogom pravcu odstupa od običnoga ugovora o uslugama za plaću (najma); i

ugovor o naplatnom davanju informacija (obavijesti), iz kojega nastaje za preduzetnika obaveza jemstva, ako samo iz nepomnje podijeli neistinitu informaciju.

— Nastaviće se —

Prof. D-r EUGEN SLADOVIĆ

ИЗ ПРОШЛОСТИ

Одјек Турско-аустријске конвенције од 1857 г.

(III наставак)

Попечитељству Инострани дела.

Аустрија је са Турском под 4 Јулија по рим. 1857-е године закључила уговор о узајамној свези телеграфској између њи, и у томе уговору у чланку 20 стављено је, да отоманско царство са три подунавска књажевства једну телеграфску област образују.

На овај уговор Србија није могла пристати зато, што пошта а и сва општеполезна, комуникације тичућа се заведенија, међу које и телеграф спада, припадају искључиво Србији по правима која су нам од В. Порте дата, а од свију велики сила гарантована, — и зато је Попечитељство внутрењи дјела на основу височајшег решења од 9. Маја пр. год. В. № 568 сачинило пројект уговора, који би се између Србије и В. Порте поради регулирања узајамни србско-турски телеграфски сношења закључити имао, пак је такови пројект одношењем својим од 18 ист. мес. Т. Бр. 304 спровело хваљеном Попечитељству с молбом, да га оно нашем у Цариграду станујућем Капућехају достави с упутством, да он у име српског правитељства по истом пројекту уговор између Србије и В. Порте закључи, а том приликом да се још постара Високу Порту склонити, да она поред оног уговора који је са Аустријом у смотрењу телеграфске свезе закључила, јошт један особени уговор са истом закључи, по коме да Србија за пролазне депеше из Аустрије преко Србије у Турску пролазеће, особено прорачунавање са Аустријом има.

Како пак наш Капућехаја још ни до данас у име нашег правитељства није уговор у преименованом смислу са В. Портом закључио, а Попечитељству овом од преке је потребе, да се исти уговор што пре закључи, — тако оно — Попечитељство — има част молити хваљено Попечитељство, да оно изволи нашем Капућехају у Цариграду озбиљно препоручити, да се за ову ствар живо заузме и својски код В. Порте настане, да се уговор о смотрењу регулирања телеграфски сношења између Србије и Турске по послатом пројекту закључи, а тако исто да се постара издејствовати, да Турска с Аустријом закључи и јошт један особени уговор, по коме би Србија са Аустријом, за транзитно кореспонденцију, која из Европе у Турску а преке Србије пролази, са Аустријом особено прорачунавање имала, као што то за међународну кореспонденцију већ има.

Хваљеном Попечитељству има се напоследку јошт и то приметити, да осим тога, што су горереченим уговором Турске са Аустријом у смотрењу свезе телеграфске, србска

автономија, а тако исто и права, које су нам велике силе свечано гарантовале, повређена, још отуда и те незгоде и неспоразумљења између нашега и аустријског рачуноводства произлазе, а то због тога, што се аустријско рачуноводство при прорачунању депеша међународне кореспонденције придржава турско-аустријског уговора, сматрајући Турску са три подунавска књажевства као једну телеграфску област, а наше опет рачуноводство придржава се правила *аустријско - немачког шелеграфског сојуза*,*) на која смо и ми при подизању први телеграфа у отечеству нашем пристали, пак ако се уговор између Србије и Турске у смотрењу регулирања сношења телеграфски што скорије не закључи, онда неће могуће бити, прорачунање између Србије и Аустрије продужити.

П. Т. Бр. 570.

4 Августа 1859 год.
у Београду

Попечитељ. внутр. дјела мајор,

В. Вујовић, с. р.

Приопчио М. ВУЈАДИНОВИЋ

ЧЕКОВНИ ПРОМЕТ

Из пословног извештаја Поштанске штедионице за 1932 год. види се, да је у чековном промету било уплата 9,573.387 комада, а исплата 3,539.867 комада, тј. целокупан чековни промет у овој години био је 13,113.245 комада.

Према подацима статистике Управе пошта и телеграфа за исту годину, Поштанска штедионица урачунала је целокупан чековни промет обављен код централе њених филијала и обављен код пошта.

Из извештаја Поштанске штедионице о њеном пословању, не види се колики је чековни промет обављен код пошта, а колики код Штедионице и њених филијала. Међутим, из статистике Управе пошта, ово се јасно види, те ће мо бити слободни, по хроничарској дужности да ове цифре изнесемо.

Од укупног броја чековног промета у 1932 год. тј. од 13,113.245 комада, поште су обавиле 11,137.797 комада или 85%, а Штедионица и њене филијале 1,975.448 или 15%. Према овоме, код пошта је уплаћено 8,498.304 комада, а исплаћено 2,639.493 комада; док је код Штедионице и њених филијала *уплаћено само 1,075,074 комада, а исплаћено 900.374 комада*. Значи, да су поште обавиле 85% од целокупног чековног промета за рачун Поштанске штедионице. Међутим, Поштанска штедионица овај промет у свом пословном извештају пријављује као *свој*, и не само то, већ наводи, да су овај промет обавили њени чиновници од 307 колико их је радило на чековном промету. Осим тога наводи, да су

*) Курзив је мој. М. В.

ових 307 чиновника просечно израдили 52.920 комада годишње, а поште, тј. п. т. чиновнике уопште не помиње иако су стварно они тај промет обавили.

Питање, зашто Поштанска штедионица у своје годишњем извештају о пословању не помиње колики је промет обављен код пошта, а колики код ње и њених филијала, даје нам право, да верујемо, да је то учињено и претстављено у циљу, да се покаже, како она, тј. Поштанска штедионица са малим бројем својих службеника обавља тако обиман посао, и ствара себи и држави тако огромне приходе. Из напред наведених података по овоме, ми стварно добијамо сасвим другу слику, тј. видимо да ово није тачно што Поштанска штедионица претставља и да су други неки чиниоци и сарадници у овом послу, који раде за рачун Поштанске штедионице (без уобичајене тантијеме, коју само њени службеници деле) — такође врло много допринели успеху који је показала наша Пошт. штедионица. А ти чиниоци и сарадници јесу п. т. т. службеници размештени широм наше државе, они који стварно раде и сnose одговорност за свој рад, а немају зато никаквих признања у виду неких посебних награда и тантијема.

Ако је Поштанска штедионица засебна државна установа, како то она сама жели у свакој прилици да претстави, а не део Управе пошта и телеграфа, онда, зашто не одреди своје чиновнике, да они обаве онај број поменутог чековног промета, или некако аћа Поштанској управи за промет који се обавља код пошта, у ком би само случају имала право, да у својим званијам извештајима показује промет и приход као свој, а не по досада.

Нама је, донекле, разумљиво и овако претстављање рада и прихода Поштанске штедионице, када се тиче заступања њених интереса, односно приказивање успеха у раду и добити; јер је подела тантијема главна ствар, али нама је неразумљиво, зашто се не приказује и број оних 2000 поштанских чиновника, који учествују у раду штедионице по поштама, за које се не предвиђа никаква добити *па ни расход*.

Ако би се Поштанска штедионица сматрала изузетном од Управе пошта и телеграфа, онда би требало регулисати пословање између Управе пошта с једне и Поштанске штедионице с друге стране на начин, како је то пословање својевремено регулисано између Министарства саобраћаја и Управе пошта, по коме, Управа пошта је дужна давати Министарству саобраћаја удео у годишњој добити од прихода транспортовања Поштанских пошиљака жељезницом.

Ово питање, требало би да меродавни фактори реше што пре с обзиром на то: што Поштанска штедионица у својим пословним извештајима — билансима, у рубрикама расходи, не урачунава плату коју би требала да исплаћује

п. т. чиновницима за извршење *искључиво њених послова*; кирију за просторије, огрев, осветљење, послугу, бесплатну употребу поште, телеграфа и телефона итд. Када би се узели у обзир сви ови реални издатци који су утрошени око чисто њеног пословања и прорачунали, верујемо, да биланс штедионичког пословања на страни прихода, не би изгледао тако ружичаст, као што га показује Поштанска штедионица, и да тантијеме чиновника, у том случају, не би биле онако замашне као што је то сада случај.

Ако би досадашње пословање Поштанске штедионице са поштама остало и даље, онда би било у реду, да се бар она партија добити, која се издаје као тантијема, не подели само на оних 7% (чиновника Поштанске штедионице) него и на оних 93% (п. т. чиновника)—тим пре, што целокупно ово особље 100% учествује у обављању поштанско-штедног и чековног промета и што је њихово учествовање много теже, него учествовање оних у централи штедионице и њеним филијалама, пошто оно ради на ситно, тј. са малим уплатама и исплатама чекова, као и још мањим улозима на штедњу.

РАД. С. МАРИНКОВИЋ, адм. чин.

СА СКУПШТИНСКЕ ТРИБИНЕ

ПРИЗНАЊЕ РАДА П. Т. Т. СЛУЖБЕНИЦИМА—У ПАРЛАМЕНТУ

После великог говора г. Министра Саобраћаја, којим је дао експозе о својој политици у саобраћају и одговорио на тешке оптужбе г. Андре Станића, први говорник који је ступио иза тога на говорничку трибину био је г. *Миливоје Исаковић*, народни посланик и учитељ из Шапца. Он је са трибине скупштинске одао искрено признање раду и напору целокупног п. т. т. особља и похвалио пожртвованост и ревност његову у служби великих интереса нације. За уредбу која је била предлог расправе у Финансиском одбору Скупштине рекао је: да она није добра, јер осигурава само положаје водећим људима у Главној Управи Пошта, а о радном особљу врло мало води рачуна. Тражи, да се упрости поступак око примања пензија и да се исплата пренесе на Дирекције; да се законско право одмора строго поштује и да се не изиграва оскудицом радног особља и немањем замене; да се одећа и обућа благовремено издаје униформисаном особљу; да се нова чиновничка места не попуњавају новим постављењима чиновничких приправника, већ да се на та места доводе ваљани и спремни службеници из реда званичника који годинама чекају на унапређења. Затим је говорио о рђавом економском стању п. т. службеника, пот-

врђујући то статистичким податцима из којих се види, да сваки од тих службеника просечно дугује по 17.000 динара, јер су им плате и награде недовољне за живот. Тражи хитну и неодложну помоћ од стране државе — непосредно, а посредно, развијајући и помажући међу п. т. т. особљем задругарство, а од Поштанске Штедионице тражи, јевтим кредит, јер за успех који је Штедионица показала, највећим делом дугује се п. т. т. особљу које је у истини њен највреднији и *бесилашни* сарадник. Говорећи о здравственом стању, износи жалосну статистику боловања, која прелази 60⁰/₀ од броја целокупног особља. Указујући на пример Бугарске, која има *Здравствени фонд* од 20 милиона лева и *шири санаторијума* са преко 300 постеља за своје п. т. т. службенике, позива Краљевску Владу да у овоме правцу и она учани нешто слично за наше вредне п. т. т. посленике, који су својим пожртвованим радом потпуно заслужили такву пажњу и помоћ од стране Краљевске Владе. Даље, тражи да се забачено питање о подели добити п. т. т. службеницима од продаје новина на Солунском фронту поново узме у претрес и онима, који на извесни проценат од те продаје новина имају право, тај проценат одмах исплати; а што се тиче редукције самога особља мисли, да би то био прави злочин према самој служби, кад се зна, да је стаж особља, данас, после десет године све развијеније и обилније п. т. т. службе за 390 лица маћи но 1923 године, или управо за 10⁰/₀ од целокупног особља!

Штета је, што је овај вредни и савесни народни посланик говорио одмах, после великог, трочасовног говора г. Министра саобраћаја, пред прилично разређеним посланичким клупама, кад је пажња народних посланика била прилично исцрпљена и умор очевидан. Ипак зато, овај искрени говор оставио је дубок утисак на слушаоце, не само оне у посланичким клупама, но и на оне, многобројне и разноврсне друштвене редове, који су били привучени на скупштинске галерије значајним говором г. Радивојевића, и може се доиста сматрати као једна успела пропаганда о великом значају и радљивости п. т. т. службеника. Са своје стране, као стручни орган тога истога особља, ми смо необично захвални господину посланику, који је у метежу вреви парламентарне борбе и кулоарских интрига, умео да се узвиси изнад свега тога и да нађе и умотри, у Министарству Саобраћаја, једну грану државне привреде, која, осим завидних прихода има и велики филантропски значај у свету, која, отеловљена у пожртвованом п. т. т. особљу, мирно и без халабуке, корача путем прогреса, идући строго путем одређене дужности, делећи свакоме дарове судбине: радности и бол, тугу и утеху.

Истичући овај говор народног посланика г. Исаковића,

желимо да се и други заступници народне воље угледају на њ', да се узвисе изнад тесногруде и уске политике свакодневнога живота и гледају непомућеним погледом у блиску и даљу судбину народа, а својим друговима, п. т. т. службеницима, свију класа и катогорија, на коме било месту, полагају и звању препоручујемо, да овим путем и даље иду, па признање и награда — неће, не може и не сме изостати.

М. ВУЈАДИНОВИЋ

ПРВА ЈУГОСЛОВЕНСКА РАДИО ИЗЛОЖБА

Од 18 до 26 фебруара о. г., на Техничком факултету Универзитета у Београду, Радио клуб Београд приредио је I Југословенску радио-изложбу, која је имала великог успеха и била врло добро посећена.

На изложби су биле заступљене следеће радио-фирме: Коста Ни колић и друг, Живан Илић, Суперрадио, Костић К. Д., Сатурн и Радиотон, која је фирма поред радио апарата, изложила и најновије америчке делове и цеви.

Београдска радиостаница, поред разних изложених интересантних објеката, графикона и слика, изградила је мали студио, из кога су могли да говоре посетиоци радио изложбе.

Управа пошта и телеграфа ставила је на располагање из свог Музеја знатан број интересантних објеката: радио апарата, собних антена, цеви и делова који су били изложени у одељку под насловом „Историски развој радиофоније“.

Загребачка радиостаница је изложила модел нове станице, као и емисионе и модулационе цеви, које су први пут код нас прорадиле 1926 године.

Изложене су биле и војне радиостанице: једна авионска и неколико малих, пољских, преносног типа.

Фирме: Геца Кон и Пеликан изложиле су литературу на нашем и страним језицима. Морамо приметити, да је број књига на нашеш језику био врло ограничен. (Зашто?)

Апаратски радови били су изложени у лепом броју, и то почев од највећих апарата од 12 и 10 цеви са директним прикључком на електричну мрежу, и батеријских пријемника од 3, 2 и 1 цеви, па до детекторских апарата, звучника, микрофона и трансформатора. Жири, састављен од г. г. инжењера Павла Васића, Александра Дамјановића, Вилима Месароша, и Павла Меламеда, имао је тежак задатак да од великог броја добрих радова одабере оне, које треба наградити.

За аматерске радове свега је додељено 14 награда, о чему су објавили: „Правда“ и „Политика“ од 28 фебруара о. г. и „Радио Београд“ у броју 9 од 25 фебруара о. г. и то:

3 почасне награде,
2 прве награде, 2 друге награде, 1 трећа награда,
2 аматера су награђена цевима „Арктурус“,
2 аматера су похваљена, и
2 аматера су добила, као награду, радио цев „пектоду“ и трансформатор ниске фреквенције.

Морамо прибележити, да се између награђених (друга награда — 300 дина), налази и г. Иван Миxaилович — Блуме, техничар Управе пошта и телеграфа, који је изложио саграђени батеријски пријемник од 3 цеви.

3.

СТРУЧЊАЦИ

Просто речено има стручњака и „стручњака“. Против ових последњих бори се ових дана и званична Француска. Због њих су улице Париза попрскане крвљу.

И неки наши стручњаци као да не воде довољно рачуна о ономе што раде и предузимају. Престоничка штампа бележи ових дана сукобе стручњака у питању Земунског моста. Резолуција Удружења југословенских инжењера и архитекта тражи да се „коњаници“ г. Ивана Мештровића, који би стајали 22 милиона динара, не постављају већ да се распише стечај (ваљда натјечај). Но резолуција садржи и тежак став, да изграђени мост својим основним линијама чини утисак приметног несклада у погледу јединства стила, због вероватног недостатка довољне сарадње између пројеката гвоздене конструкције и архитектуре обалних стубова.

Славни уметник г. Мештровић није остао без реплике и одбране. Његове су речи: „Удружења су врло често клике за међусобно помагање. Лакше је критиковати него радити, надзиравати него крчити“. Ликовним уметницима и техничарима, г. Мештровић додаје, да нису видели пре да је Земунски мост ружан, да стубови нису у складу са модерним гвозденим мостом, већ тек сада, кад су дошли у питање његови „коњаници“. Изгледа, вели, да је то тек сада и одједном постало ружно и нескладно. Каже даље: „Хтео сам да висином и волуменом — својих „коњаника“, који би се на мосту поставили — одвратим пажњу гледалаца од оних гвоздених накарада, које нису накараде зато што су гвоздене, већ зато што су ружне. Колико је тешко замислити модерну конструкцију без инжењера, тако је, тешко замислити да један инжењер сазда нешто лепо без

архитекта или другог уметника са пластичним осећањем. За сватање и конципирање лепога недостаје само техничка спрема и формуле. Инжењери баш у модерно време и упропастиди су архитектуру у њеној естетској страни. Уосталом може бити и ту изузетака, али ту не произлазе из дипломских „оспособљења“. („Правда“, 17 марта 1934)

Г. Бранко Поповић, професор Универзитета, у „Политици“ од 22 марта, додаје: Међутим, садашњи облик моста је хетероген, а делимично и ружан. По чему и зашто? Питање његове изградње (око 180.000.000 динара) од почетка није било постављено на правилну основу.

У сваком случају, покренуто је једно важно и осетљиво питање. Ми га начелно додирујемо. И једне и друге тврдње су категоричне. На њима се неће остати. А какав ће бити „финале“ то ћемо видети. Ипак, за карактеристику стручњака и ово је доста.

ГЛАВНА ПОШТАНСКА ГАРАЖА

Ауто гаража Београдске дирекције пошта и телеграфа представља, по својој згради и уређају, објекат тога реда каквог нема на Балкану. Она показује, колико се може доброг и корисног учинити, кад се има воље и разумевања. Њен шеф, г. Б. Миладиновић, управник Главног телефона, сређујући и одржавајући, са својим ревносним особљем, стару гаражу у дворишту зграде у којој је било Министарство пошта, у Делиградској улици, није малаксао. 1930 г. је успео да убеди надлежне да се мора подићи нова зграда. 1931 је отпочело зидање, на 1925 г. купљеном терену, у улици краља Звонимира, а 1 априла 1932 гаража се преселили у свој нови дом. Г. Миладиновић је на овом послу показао редак успех, који га истиче као стручњака и организатора. При извођењу посла, показао је смишљености и истрајности. Иницијативи је придружио исцрпне елаборате и планове, који су од пошт. гаража направили дело основано на принципима савремене технике. У новој згради је пренесена и т. т. радионица, којом управља г. Сретен Јевтић. Срећна комбинација, која утиче на квалитет службе, а државној каси уштеди милионе динара.

„П. т. преглед“, у свесци за март, донео је приказ гараже, за који желимо да Управи пошта дадне потстреке за сличну конструктивну акцију. Она је потребна на свим пољима. Не смемо заборавити да је крајем 1929 г. било по разним поштама око сто аутомобила, који су били ван строја, чекајући на оправку... Ето и сада имамо гаражу Дирекције пошта на Цетињу, која је стајала милионе, а која

пропада заједно са својом скупоценом имовином. Имовина пропада а Зетска бановина прижељкује ваљан саобраћај.

Народни посланици из Зетске бановине у Скупштини једнако покрећу питање саобраћаја. Ресорни министри, саобраћаја и финансија, дали су повољна обећања. Вастављену Дирекцију пошта на Цетињу чека у том погледу тежак и деликатан задатак. Она је једина саобраћајна установа у бановини. А аутомобилски саобраћај једини, јер о грађењу железнице годинама се само говори. Сви су сагласни у томе да је саобраћај у Црној Гори пао испод нивоа. Говори у Скупштини, претставке разних институција, новине, појединци сви су у томе сагласни. Крајње је време да се питање крене са мртве тачке. Од речи да се пређе на дела.

Сазнајемо да ће помоћник министров г. инж. Ратајац посетити бановину, заједно са новопостављеним директором г. Ђ. Ковачевићем. Оправдано. Јер ће шеф Управе пошта тада видети, колико је бедан целокупни саобраћај у предратној Краљевини. Кад то види, и сам ће помоћи напоре свију оних који теже и раде да се зло стање побољша.

Како помоћи? У буџету има средстава за то. Начини су испитани. Само треба хтети, прићи послу. Велики пошт. гараж у Београду, комбинован са Т. т. радионицом, за то нам даје најновији и поуздани пример. Његов рад и одржање служи угледу струке и престонице.

ЖЕНСКО ОСОБЉЕ У П. Т. СЛУЖБИ

Ово смо питање неколико пута потицали. Орган П. т. удружења, од 7 марта, донео је уводни чланак против редукције женског особља у п. т. струци. У броју од 18 марта брани исто гледиште. Доиста, проблем је деликатан. Тиче се посебног случаја који је везан са интересом струке и једним социјалним питањем. Женском особљу у п. т. струци не могу се оспорити заслуге, стога и његов глас заслужује пажњу: „Сматрамо, да се женско особље п. т. мора изузети од намераване редукције, јер оно подједнако ради све послове које раде и службеници мушког пола, а сем тога, специјално ради на телефону, пошто се у пракси показало, да су за ову врсту службе жене много подесније и успешније раде од мушкараца.

Говори се да се оваквом редукцијом жели створити могућност, да се упосле оних 2-3000 свршених ђака са средњом или стручном школом, као и са свршеним факултетом који чекају на службу. Међутим, ми знамо, да од свршених ђака са п. т. школом или течајем нема неупослених и према томе редукцији у п. т. струци нема места, сем ако се не жели, да се женско особље са стеченом стручном спремом одстрани из струке да би се на њихова места при-

мили људи са улице, који немају ни појма о служби и које би тек требало спремати и учити. Вођење овакве политике ми жене не разумијемо! И довикујемо свима, па и онима са факултетском спремом, да су лаици и неспособни за обављање п. т. службе, јер је за нашу службу потребна специјална стручна спрема, која се мора претходно стећи ради успешног обављања службе.

Они, који носе одговорност за правилан и брз п. т. саобраћај морају бранити и одбранити наше стручно женско особље од намераване редукције. То захтева не само правда, него и интерес струке односно државе“.

ТРЕЗВЕНОСТ

„Гласник Савеза трезвене младежи“, у свесци за јануар-фебруар о. г., бележи:

„Наша пошта“ месечни часопис који обрађује сва питања која се односе на п. т. службу, у својој свесци од 1 новембра 1933, обраћа пажњу и на потребу једне трезвењачке младежи међу п. т. особљем. Сама природа службе, која тражи апсолутну тачност и прецизност, као и напоран рад поштанских службеника, који их исцрпљује и здравствено упропаштајује, најбољи су разлози за поткрепљење истакнуте потребе оснивања трезвењачке организације.

ОРГАНИЗАЦИЈЕ

УДРУЖЕЊЕ ПРАВНИКА ПРИ РЕСОРУ МИНИСТАРСТВА САОБРАЋАЈА

У просторијама ресторана на Дедињу одржано је редовна годишња скупштина Удружења правника при ресору Мин. саобраћаја. Скупштину је отворио претседник привремене управе г. др Фран Бончина, референт Министра саобраћаја.

Поред великог броја чланова из Београда и унутрашњости скупштини су присуствовали изасланик Министра саобраћаја, начелник г. М. Лонткијевић, претставници Удружења југословенских жељезничара и бродара г. г. Бакић и Куленовић, делегат Удружења правника Краљевине Југославије г. др. Иван Суботић, и претставник Удружења п. т. службеника г. Србеџија.

Пошто је примљен извештај привременог управног одбора, прешло се на измену Правила. Новом управном одбору стављено је у дужност да одржава контакт са свима сличним организацијама у земљи и иностранству и да се учлани као секција у Удружење правника Краљевине Југославије, а у првом реду да заступа код меродавних интересе својих чланова-правника у ресору Мин. саобраћаја.

У дискусији приликом измене Правила узео је учешћа већи број говорника. Правници п. т. струке подвукли су

у својим говорима да је неправедна подвојеност између службеника истога ресора, који се само по својој струци разликују. Стога је предложено од стране правника п. т. струке да се ова подвојеност ублажи.

На крају је изабрана стална управа Удружења у коју су ушли, између осталих, г. г. д-р Фран Бончина, Бора Павловић, Драгомир Ђорђевић, Матија Бергер. Иван Јанковић, Павле Бабић, Миливоје Хибловић, Светолик Гајић, Драгољуб Протић; а у надзорни одбор изабрани су: г. г. М. Лонткијевић, Радомир Јанковић, Спасенија Атанацковић, Драгутин Станковић, Милоје Чоловић и Ф. Куленовић.

KRAJ SUKOBA STARE I NOVE UPRAVE UDRUŽENJA P. T. SLUŽBENIKA

Organ Udruženja p. t. službenika od 7 marta objavio je izjavu:

U našoj brošuri „Gde je istina u Udruženju p. t. službenika“, objavljena je sadržina koja je mogla g. Tomu Jovanovića, bivšeg pretsednika Udruženja p. t. t. službenika, i g. Timotija Jovanovića, bivšeg pretsednika Udruženja p. t. službenika, da vredi i da pobudi da veruju da su oklevetani i uvređeni lično i da nađu klevete za sebe i u organizaciji, čiji smo i mi bili desetogodišnji saradnici.

Izjavljujemo da ta naša brošura nije imala za cilj da g. g. Tomu i Timotija Jovanovića vredi i kleveta i dovodi u pitanje njihov stvaralački rad u organizaciji.

Ljubomir M. Petrović, savetnik Dunavske direkcije p. t. pretsednik Dunav. sekcije Udruženja p. t. t. službenika u Novom Sadu.; Ljubomir Lalić, adm. čin. Savske direkcije p. t., pretsednik Savske sekcije Udruženja p. t. t. službenika u Zagrebu; Srećko Radman, tehničar Primorske direkcije p. t., pretsednik Primorske sekcije Udruženja p. t. t. službenika u Splitu; Čampa Ješko p. t. činovnik pošte N. Sad 1, bivši pretsednik Dravske sekcije Udruženja p. t. t. službenika u Ljubljani.

Prenosimo doslovno ovu izjavu kao znak vremena i karakternih odlika naših javnih radnika.

УДРУЖЕЊЕ ПРИВАТНИХ СЛУЖБЕНИКА ГЛАВНОГ РАДИО ТЕЛЕГРАФА

У Београду је основано Удружење приватних службеника Главног радио телеграфа и одржало је своју прву годишњу скупштину.

Циљ Удружења је међусобно помагање и усавршавање чланова у радио телеграфској струци и радиотелеграфији уопште.

Претседник Удружења је Петар Вучићевић, потпретседник Иван Светел, секретар Бошко Билбиловић, и благајник Миодраг Пестић.

ЧИТУЉА

ТРАЈКО ЈОВАНОВИЋ

Један од првих оснивача „Наше поште“ и њен главни сарадник г. Трајко Јовановић, контролор бив. Министарства Пошта и телеграфа у пензији, преминуо је 4 марта о. г.

Покојни Трајко припадао је оној генерацији која је завршила п. т. школу 1897 године. Дакле, оној генерацији која је дала највећи број п. т. службеника и из чијих се редова један замашан број истакао као прогресиван и дошао до најважнијих положаја у п. т. установи.

Међу том истакнутом групом п. т. чиновника био је и покојни Трајко. Још у првој години службовања, он је о државном трошку послат у Немачку да своју стручну делатност усаврши и прошири. Али због свог нежног здравља, које се због оштре климе нагло погоршало, он је морао да напусти иностранство и да се дубоко повуче у унутрашњост ради опорављања.

У Бољевцу, где је постављен за старешину станице, и где је живот зачмао, покојни Трајко није дозволио да се утопи у паланачку патријархалност.

Да не изостане иза својих другова, који су живели у центру и постепено прихватили водеће положаје, он удвојеном енергијом ради на самообразовању. Чита, ради и пише.

Сарађивао је на свим нашим стручним часописима. Његова стручна опажања и језгровити чланци скоро су сваком падали у очи. Био је за чудо интелектуално јак у пркос својој слабој физичкој конструкцији.

У том времену са потписатим покреће стручни часопис „Нашу пошту“ и постаје један од њених главних стубова.

Но покојни Трајко није радио само на стручним листовима. Он се је бавио по мало и књижевношћу. Научивши у часовима одмора руски и италијански језик, он успехом ради на преводима забавних дела. На стотине његових фељтона штампани су у „Политица“ и другим нашим дневним листовима.

Превео је два опсежна романа са италијанског: „Погрешка једне поштене жене“ и други: „Кнута Хамнута“, који су ради лакоће стила и чистоте језика врло лепо примљени.

За време рата повлачио се и он преко Албаније. И за дивно чудо да онако оронолог здравља, читав и здрав стигне на Крф!

По ослобођењу напустио је живот у унутрашњости и буде постављен за контролора ондашњег Министарства пошта и телеграфа са којег је положаја стављен у пензију али не његовом вољом!

При поновном покретању „Наше поште“ у Београду он опет постаје њен први помагач.

(О Трајку Јовановићу понаособ је писано у приказу „Наше поште“ — свеске за јануар и фебруар 1932. На том месту цитиране су и многе његове значајне речикоје, саме собом, обезбеђују му место међу истакнутим писцима у нашој п. т. литератури. Он је био и одважан борац за препород п. т. струке. Уколико је награда била мања, утолико ће његово име остати светлије.)

Свестан своје болести покојни Трајко живео је веома повучено, зато је круг његових пријатеља и познаника врло мали; али они који су га изближе знали — дивили су се његовој енергији, знању и ванредној бистрини.

Последњих дана изучавао је и енглески језик. Умро је тако рећи седећи и на послу.

Мир пепелу твоме, мој добри друже Трајко!

МИЛАН Л. ПАВЛОВИЋ

D-r RIHARD LERH,

виши п. т. саветник Министарства саобраћаја, услед срчане капи, изненада је преминуо у Загребу, 11 о. м.

Пољ. Lerh рођен је у Валпову 1878. Promovisan је за доктора државне зnanosti на Свеучилишту у Колошвару 1904 год. После ослобођења био је неко време pouzdanik Народног већа С. Н. С. у Будимпешти. У војсци је био резервни капетан I класе. Као чиновник одликован је ordenom Sv. Save IV степена. У служби је био savestan и marljiv. Njegovi radovi bili су temeljiti; pokazivali су autora ширih koncepcija. Jedan од njegovih takvih službenih poslova био је izvidaj, у 1930 г., о старим злоупотребama у Пошт. carinskom magacinu у Beogradu као и njegovi predlozi за reorganizaciju toga nadleštva. Takav је био и на drugim inspekcionim poslovima. У svakom се друштву знао снаћи као retko ко. Био је pun humora и од njegovih mladih drugova био не само cenjen nego и voljen zbog svojih ličnih osobina.

Пољ. d-r Lerh saradivao је povremeno у beogradskim и zagrebačkim listovima где је objavio nekoliko članaka из oblasti finansija и ekonomije, а saradivao је и на stručnim časopisima. Био је и prijatelj и saradnik „*Naša pošta*“.

Osoblje Uprave pošta и telegrafa priložilo је lep venac на odar pokojnika.

СПАСОЈЕ РАДУЛОВИЋ,

управник поште Плевља, преминуо је. Рођен 1873 у Риједи Црнојевића. Припадао је старијој генерацији чиновника, која је суделовала у последњим ратовима од 1912 до 1918, те стекла заслуге на великом народном делу ослобођења и уједињења. Одликован је био V степеном ордена Данила I, истим степеном ордена Св. Саве као и медаљом за ревносну службу. Припадао је покрету за препород струке, као такав био је повереник „*Наше поште*“.

PREGLED ŠTAMPE

Glasnik Jugoslovenskog filatelističkog kluba, u Beogradu, počeo je da izlazi od prošlog meseca. Njegov glavni urednik je poznati stručnjak g. Milan M. Kr. Đorđević. Prva sveska „Glasnika“ uspeli je početak ove nove filatelističke publikacije. U svojoj „prvoj reči“ pokazuje da mu nije do fraza već do akcije.

P. t. vesnik, službeni organ, u broju od 1 marta objavljuje seriju raspisa o tekućim poslovima, sastav vrhovne komisije za ocenu i ispitne komisije u Ministarstvu—Upravi pošta.

U broju od marta objavljuje unapredjenje pomoćnika ministroma g. inž. D. Ratajca kao i seriju raspisa o tekućim poslovima.

Jugoslovenska p. t. t. u broju od 16 februara donela je uvodni članak „Stručna sprema za zvanja po stavu 2 § 45 Č, z.“ Napis zaslužuje pažnju po obradi i opravdanoj kritici Uredbe Min. prosvete, od 1933 g., o rangu stručnih škola. Prijatno nam je da je organ Udruženja u tome zauzeo stav koji i članak u „Našoj pošti“ za jul 1933. Vreme je da nadležni pribave zadovoljštinu redovima osoblju čija su prava povređena. Najzad i banalno je da se stečena prava negiraju a stepeni jednakih škola, u istoj državi, nejednako kategorišu.

Broj od 18 marta upušta se i u raspravljanje nevolja koje struku i osoblje pritiskuju. Bez smelosti reč je mlitava.

P. t. t. pregled u svesci za februar doneo je članak g. inz. Lj. Terzića „Vrednost naših t. t. uredaja“. G. šef bi zadužio struku kad bi na isti način prikazao rentabilitet naše t. t. službe. Taj proračun nedostaje. O njegovoj potrebi smo i ranije pisali.

Ugovorni poštari organizacije državnih ugovornih poštara u broju od 1 februara raspravlja sporove sa opozicijom i saopštava vesti iz svog domašaja. U broju od 1 marta ima i zabavne sadržine.

Glasnik ugovornih poštara u brojevima za februar i mart objavljuje apel upućeni Min. saobraćaja da njihov Penzioni fond preuzme država u svoje ruke. Ostali napisi raspravljaju pitanja ugovornih pošta. Traži se poboljšanje.

Filatelisti u svesci za februar saopštava vesti Hrvatskog filatelističkog društva.

Glasnik Jugoslovenskog filatelističkog saveza u svesci za februar doneo je podatke o središtu za razmenu, nabavke i ispitivanje maraka.

Poštanski zadrukar u broju 1—2 štiti interese službenika i propagira njihovu slogu i jedinstvo. U tom cilju prenosi članak o unapredjenjima koji je izašao u „Našoj pošti“ za februar sa komentarom:

Imajući pred očima interese osoblja uvek smo pripravniji poduprijeti ovako nastojanje objektivnog pisanja, koje može samo da liječi naše stare rane i da nam donese plodonosne rezultate u znaku pravičnosti.

Privredni pregled počinje sa brojem od 28 januara objavljuvanje napisa g. Rad. M. Spasića, bivšeg višeg činovnika Uprave pošta, o uređenju i skraćenju njihovih rashoda. Pisac se godinama stara da njegov predlog bude rasmotren. P. t. listovi o njemu ne govore, a zbog uvrede Upravi dolazio je pred sudom. Mesto reforme — za anale.

Male novine u Beogradu u broju od 4 marta donele su članak „Ko su članovi uprave Pošt. štedionice i koliko ih Štedionica nagrađuje? Samo na ime nagrade imaju u pr. g. 80.000 svaki, a skoro svi su prezaposleni i prenaprađeni“. „Naša pošta“ je zbog istog već ranije podizale glas, Ali „Novine“ su se dotakle i „P. t. biblioteke“, valjda sa podacima njenih protivnika, koji će svakako dobiti odgovor.

НОВЕ КЊИГЕ

МАРИЈАДА ИЛИ ЖЕНИДБА Њ. В. КРАЉА АЛЕКСАНДРА I

Друго издање, Београд, 1933. Стр. 96. Цена на финој хартији 25 д. а на обичној 15 дин. — Наш познати јавни, просветни и научни радник г. Хаџи Тодор Димитријевић, народни посланик и уредник „Нашег села“, написао је и издао, поред осталих дела, на нашем и на страним језицима, и дело које има своје посебно и изузетно место у нашој поратној литератури. Г. Димитријевић дошао је на оригиналну и лепу мисао и написао једну врсту прозног епа о женидби нашег јуначког и узвишеног Краља и на тај начин сачувао од заборава светле и велике моменте у историји нашег уједињеног народа. Иако је књига писана у прози, она је тако сликовито, течно и лако написана, једним свежим и ведрим језиком, да се чита као поезија и иде у најбоље ствари наше новије публицистике. Г. Димитријевић познаје и има осећање нашег језика, као ретко ко од нас, и зато човек, читајући његове ствари, осети се језично освежен и окрепљен. Његову лепу и успелу Маријаду треба читати и растурити је у што је могуће већи број примерака, због предмета који писац обрађује и чистоте и лепоте језика. Потребно је да допре преко п. т. станица и особља и у најзабаченији наш југословенски засеок, племенита и популарно изнета замисао г. Димитријевића, који је и пријатељ п. т. струке.

Уз дело г. Хаџи Тодора Димитријевића имамо лепу и концизну уводну реч, познатог политичара и министра у пензији г. др. П. Шоћа, као и предговор г. Аритона Михајловића, књижевника и публицисте. У књизи има 50 фотографских снимака, врло добро пробраних и лепо отиснутих, који допуњују пишчев текст, и чине књигу још интересантнијом и привлачнијом.

Р. П.

Уредници и власници,

Д-Р ПЕРО ШОЋ, министар у пензији, Крунска 29, и МИЛУТИН
ВУЈАДИНОВИЋ, саветник Мин. саобраћаја, Гарашанинова 7

Штампарија

„ГРАФИКА“ М. Божиновић — Београд, Космајска 51. Тел. бр. 29.717